

Ελληνική Δημοκρατία Εθνική Επιτροπή Βιοηθικής & Τεχνοηθικής

NEWSLETTER #4 – Οκτώβριος 2025

14 Οκτωβρίου – Παγκόσμια Ημέρα Βιοηθικής 2025

Η ΕΕΒΤ συνδιοργάνωσε και φέτος την ημερίδα που διεξήχθη στο πλαίσιο της Παγκόσμιας Ημέρας Βιοηθικής την Τρίτη 14 Οκτωβρίου 2025 στο κεντρικό αμφιθέατρο του ΕΚΕΦΕ ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ, με θέμα «**Βιοηθικές Προκλήσεις στην Εποχή της Τεχνητής Νοημοσύνης**». Μέσα από τις εισηγήσεις ομιλητριών/ομιλητών, ειδικών επιστημόνων, φοιτητών/ριών, αλλά και μαθητών/ριών, αναδείχθηκαν οι δυνατότητες, οι προβληματισμοί και οι ηθικές προκλήσεις που συνοδεύουν την αλματώδη ανάπτυξη της τεχνητής νοημοσύνης, τονίζοντας την ανάγκη για υπεύθυνη, διαφανή και ανθρωποκεντρική

προσέγγιση. Στο διάλογο που ακολούθησε τις εισηγήσεις συμμετείχαν όχι μόνο επιστήμονες από όλα τα πεδία, εκπρόσωποι φορέων και πολίτες με ειδικό ενδιαφέρον για τη Βιοηθική, αλλά και εκπαιδευτικοί, μαθητές/ριες και φοιτητές/ριες, τόσο από τις θετικές όσο και από τις ανθρωπιστικές επιστήμες.

Νέο Τεύχος του E-Journal «Βιοηθικά»

Η ΕΕΒΤ ανακοινώνει την έκδοση του 2^{ου} τεύχους του 11^{ου} τόμου του ηλεκτρονικού περιοδικού «Βιοηθικά» (Οκτώβριος 2025). Στο editorial θα βρείτε μια σύντομη ανάλυση και σχολιασμό των ευρημάτων της πρόσφατης πρωτότυπης δειγματοληπτικής επισκοπικής εμπειρικής έρευνας που διεξήχθη με πρωτοβουλία της ΕΕΒΤ πάνω στις στάσεις και τις αντιλήψεις σχετικά με θέματα βιοηθικής-τεχνοηθικής στην Ελλάδα (η τελική έρευνα βρίσκεται [εδώ](#)). Το τεύχος είναι ελεύθερα προσβάσιμο [εδώ](#). Μπορείτε να βρείτε όλα τα τεύχη του περιοδικού στις υποδομές του [Εθνικού Κέντρου Τεκμηρίωσης](#).

Το «μακάβριο» στο καλάθι των αγορών: Περιέργεια, κέρδος και ασέβεια

Αν μέχρι πρόσφατα η διακίνηση ανθρώπινων λειψάνων, όπως τα κρανία και άλλα σκελετικά μέρη, αφορούσε συλλέκτες, φοιτητές ιατρικής και, ενδεχομένως, κάποιους αντισυμβατικούς καλλιτέχνες που χρησιμοποιούσαν το σώμα ως πρώτη ύλη σε εικαστικές παρεμβάσεις, σήμερα το άνοιγμα στο παγκόσμιο εμπόριο προσελκύει και απλούς καταναλωτές, οι οποίοι κανονικοποιούν στην σφαίρα του lifestyle τα υλικά ίχνη των νεκρών ως σύμβολα αισθητικής. Διάφοροι χρήστες φωτογραφίζονται με τα αποκτήματά τους στις ψηφιακές πλατφόρμες, στο πλαίσιο μιας τάσης που εμπνέεται από την επανεμφάνιση του «γοθτικού ρεύματος», αγνοώντας ή αδιαφορώντας για την προέλευση τους.

Το νομικό καθεστώς είναι αποσπασματικό: Στο Ηνωμένο Βασίλειο η θεσμική προστασία αφορά λείψανα ηλικίας έως 100 ετών, χωρίς πρόβλεψη για τα παλαιότερα, στις ΗΠΑ και σε άλλες χώρες οι ρυθμίσεις είναι αντιφατικές, ενώ οι διασυνοριακές συναλλαγές φαίνεται ανέφικτο να ελεγχθούν. Όπως συμβαίνει συχνά στην οικονομία, η αυξημένη ζήτηση δεν αργεί να καλλιεργήσει υπόγεια κυκλώματα διακίνησης. Στο παρελθόν, αποικιοκρατικά δίκτυα εκμετάλλευσης κοινοτήτων εξασφάλιζαν την παροχή οστών στην Ευρώπη - φαινόμενο που επανέρχεται με την αναζωπύρωση της σύλησης των τάφων.

Πέρα όμως από ζητήματα νομιμότητας και διαφάνειας, η αγοραία αντιμετώπιση των ανθρώπινων καταλοίπων συνιστά πρακτική που καθίσταται πιο επιτακτικό από ποτέ να αξιολογηθεί ηθικά.

Ελένη Αθανασίου, ασκούμενη στην ΕΕΒΤ

Πηγή: theconversation.com

Ρυθμιστικές πρακτικές στη δωρεά γαμετών:

Συμπερίληψη...αλλά όχι στο σπέρμα μου

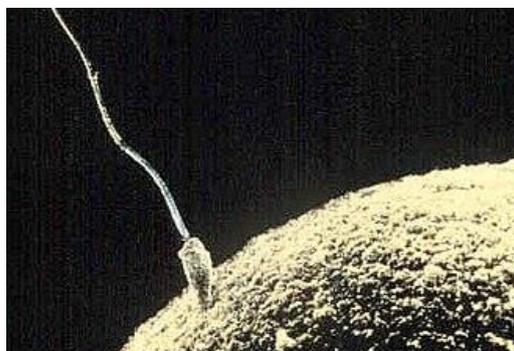
Σε άρθρο του στο BioNews (15/09/2025) ο Dorian Accoe, ερευνητής στην ηθική της αναπαραγωγικής ιατρικής, επικρίνει τις κλινικές γονιμότητας και τις τράπεζες γαμετών που απορρίπτουν αυτόματα νευροδιαφορετικούς δότες ή όσους έχουν οικογενειακό ιστορικό νευροδιαφορετικότητας. Τέτοιες πολιτικές, σύμφωνα με τον συγγραφέα, δεν στηρίζονται ούτε σε αξιακά επιχειρήματα, ούτε σε επιστημονικά δεδομένα. Αντιθέτως, παγιώνουν το στίγμα, αντιμετωπίζοντας τον αυτισμό, την ΔΕΠΥ και την δυσλεξία ως ανεπιθύμητα γνωρίσματα που πρέπει να φιλτραριστούν και, ει δυνατόν, να εξαλειφθούν από τη γενετική δεξαμενή.

Η κληρονομικότητά αυτών των καταστάσεων είναι πολυπαραγοντική και ασαφής, συνεπώς, η αντικατάσταση ενός δότη δεν συνεπάγεται κατ' ανάγκην μικρότερο κίνδυνο. Στην πράξη, η νευροποικιλία συναντάται σε όλες σχεδόν τις

οικογένειες, ενώ νευροδιαφορετικά παιδιά μπορούν να γεννηθούν και σε απολύτως «τυπικά» περιβάλλοντα.

Παράλληλα, οι αποκλεισμοί αυτοί εισάγουν πολλαπλά κωλύματα στη διαδικασία: συρρικνώνουν τον αριθμό των διαθέσιμων δοτών, αυξάνουν το κόστος για τους λήπτες, ενώ επιμηκύνουν τις λίστες αναμονής και ενθαρρύνουν τις ανεπίσημες, παράτυπες λύσεις δωρεάς. Την ίδια στιγμή, παρά την ηθική βαρύτητά τους, στερούνται θεσμικής εποπτείας και, ελλείψει υπερκείμενης αρχής, η ρύθμισή τους επαφίεται στην κρίση των κλινικών και τραπεζών, με ό,τι αυτό συνεπάγεται.

Ο Accoe καταλήγει ότι ο περιορισμός είναι ανεκτός μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις με αποδεδειγμένο υψηλό ιατρικό κίνδυνο· σε καμία περίπτωση ως γενικός κανόνας.

Ελένη Αθανασίου, ασκούμενη στην ΕΕΒΤ

Πηγή: progress.org.uk

Νεογνικός έλεγχος ή αδήλωτη γενετική τράπεζα; Η κρατική φύλαξη DNA

Στις ΗΠΑ, τα νεογέννητα υποβάλλονται σε αιμοληψία από τη φτέρνα (heel prick test) για τον έλεγχο γενετικών και μεταβολικών νοσημάτων. Στο Νιου Τζέρσεϊ, τα δείγματα αυτά, σύμφωνα με τα αρχεία της Πολιτείας, διατηρούνται (υπό ασαφές καθεστώς) για 23 χρόνια, γεγονός που έχει προκαλέσει προσφυγές κατά του Υπουργείου Υγείας. Οι

γονείς υποστηρίζουν ότι δεν ενημερώνονται για τη μακρόχρονη διατήρηση, ούτε για τη δυνατότητα αξιοποίησης του βιολογικού υλικού πέραν του αρχικού σκοπού της εξέτασης.

Η ανησυχία εντάθηκε όταν αποκαλύφθηκε πως η αστυνομία ανέτρεξε σε δείγμα αίματος βρέφους για να ερευνήσει ποινική υπόθεση που αφορούσε τον πατέρα του. Οι ενάγοντες θεωρούν ότι η πρακτική αυτή παραβιάζει το συνταγματικό δικαίωμα στην προστασία από αδικαιολόγητες έρευνες και κατασχέσεις (4^η Τροπολογία).

Αν και οι προληπτικοί νεογνικοί έλεγχοι είναι υποχρεωτικοί σε όλες τις Πολιτείες, το διάστημα αποθήκευσης ποικίλλει από μερικούς μήνες έως και δεκαετίες. Άλλες Πολιτείες, όπως το Τέξας και η Μινεσότα, έχουν ήδη αναγκαστεί να καταστρέψουν εκατομμύρια δείγματα έπειτα από δικαστικές διαμάχες. Το ζήτημα εγείρει κρίσιμα ερωτήματα, αφενός όσον αφορά τη συγκατάθεση των γονέων και αφετέρου όσον αφορά την επίκληση της δημόσιας υγείας και ασφάλειας ως αιτιολογίας για την πρόσβαση του κράτους σε γενετικά δεδομένα. Πού ακριβώς βρίσκονται τα όρια αυτής της χρήσης και ποιες εγγυήσεις τη συνοδεύουν;

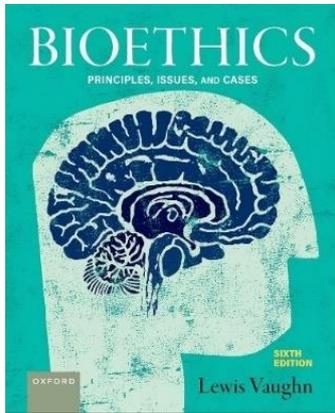
Ελένη Αθανασίου, ασκούμενη στην ΕΕΒΤ

Πηγή: wired.com

Διεθνείς Εκδόσεις

Lewis Vaughn, *Bioethics: Principles, Issues, and Cases*, Oxford University Press, 2025 ([σύνδεσμος](#))

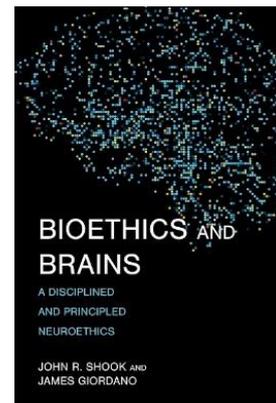
Από την επίσημη παρουσίαση/περιγραφή του βιβλίου:

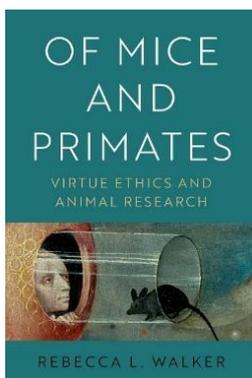
Το *Bioethics: Principles, Issues, and Cases* εξερευνά τις φιλοσοφικές, ιατρικές, κοινωνικές και νομικές πτυχές των βασικών ζητημάτων της βιοηθικής. Ξεκινώντας με μια εισαγωγή στην ηθική, τη βιοηθική και την ηθική συλλογιστική, το βιβλίο παρουσιάζει στη συνέχεια τις σημαντικότερες ηθικές θεωρίες και τα κριτήρια αξιολόγησής τους. Ενσωματώνοντας ογδόντα εννέα επιλεγμένα κείμενα, πολυάριθμες κλασικές υποθέσεις και πλούσια διδακτικά εργαλεία, το έργο προσεγγίζει τα πιο προκλητικά και αμφιλεγόμενα θέματα της βιοηθικής.

John R. Shook & James Giordano, *Bioethics and Brains: A Disciplined and Principled Neuroethics*, The MIT Press, 2025 ([σύνδεσμος](#))

Το βιβλίο διερευνά πώς η νευροηθική, ένας αναδυόμενος κλάδος που μετρά μόλις δύο δεκαετίες ζωής, μπορεί να συμβάλει στη διαμόρφωση μιας πιο συμπεριληπτικής κοινωνικής πολιτικής και δημόσιας συζήτησης γύρω από τις νευροεπιστήμες και τις τεχνολογίες του εγκεφάλου. Οι συγγραφείς προτείνουν ένα συνεκτικό πλαίσιο αρχών που συνδυάζει τη γνώση της ηθικής της νευροεπιστήμης και της ψυχολογίας με τις απαιτήσεις της βιοηθικής, υπερβαίνοντας τα δυτικά παραδείγματα και προτείνοντας μια νέα «μεταηθική» προοπτική. Μέσα από ανάλυση θεμάτων και παραδειγμάτων, υποστηρίζεται ότι η νευροηθική μπορεί να ενώσει επιστήμη και ηθική, θεμελιώνοντας παγκόσμιες αρχές για την έρευνα του εγκεφάλου, τη νευροτεχνολογία και τα αναδυόμενα «νευροδικαιώματα».

Rebecca L. Walker, *Of Mice and Primates: Virtue Ethics and Animal Research*, Oxford University Press, 2025 ([σύνδεσμος](#))

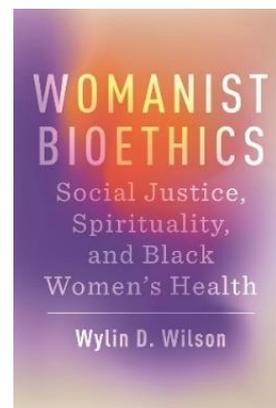
Από την επίσημη παρουσίαση/περιγραφή του βιβλίου:

Η ηθική της έρευνας σε ζώα έχει ιστορικά εξεταστεί μέσα από το πρίσμα του κόστους και του οφέλους, ή μέσα από το ερώτημα αν τα ζώα έχουν δικαιώματα. Η καθιερωμένη προσέγγιση ρωτά: αξίζει η γνώση που αποκομίζουμε την οδύνη που προκαλείται στα ζώα – και την πιθανή παραβίαση των δικαιωμάτων τους; Πολλά πειράματα που συνεπάγονταν σημαντικό πόνο σε ζώα έχουν δικαιολογηθεί με αυτόν τον τρόπο. Η Rebecca Walker προτείνει μια εναλλακτική ηθική

θεώρηση, βασισμένη στην ηθική της αρετής (*virtue ethics*). Υποστηρίζει ότι αυτό που λείπει από την παραδοσιακή συζήτηση δεν είναι τόσο οι αρχές ή τα δικαιώματα, όσο η προσοχή σε ζητήματα χαρακτήρα, σχέσεων και φροντίδας.

Wylin D. Wilson, *Womanist Bioethics: Social Justice, Spirituality, and Black Women's Health*, NYU Press, 2025 ([σύνδεσμος](#))

Οι μαύροι –ιδιαίτερα οι γυναίκες– συνεχίζουν να υποφέρουν και να πεθαίνουν από ασθένειες σε πολύ υψηλότερα ποσοστά από τους λευκούς, όχι εξαιτίας βιολογικών διαφορών, αλλά λόγω της βαθιά ριζωμένης κοινωνικής υποτίμησής τους. Το *Womanist Bioethics* προτείνει μια ριζική επαναθεμελίωση της βιοηθικής, ασκώντας κριτική στην κυρίαρχη, λευκοκεντρική οπτική της και προβάλλοντας μια εναλλακτική προσέγγιση που συνδέει την κοινωνική δικαιοσύνη με την πνευματικότητα και τη θεολογία της μαύρης απελευθέρωσης. Η Wilson υποστηρίζει ότι οι εμπειρίες και οι φωνές των μαύρων γυναικών πρέπει να βρεθούν στο κέντρο της βιοηθικής σκέψης και της φροντίδας υγείας – όχι ως εξαίρεση, αλλά ως απαραίτητη προϋπόθεση για μια πιο δίκαιη και ανθρώπινη βιοηθική.

Προσεχή Συνέδρια/Εκδηλώσεις

- **GFBR 2025: “Reimagining Research Partnerships: Equity, Power and Resilience”**, Νοέμβριος 2025, Άκκρα, Γκάνα ([σύνδεσμος](#))
Το Global Forum on Bioethics in Research (GFBR) είναι μια διεθνής άτυπη σύμπραξη οργανισμών με κοινό ενδιαφέρον για τα ηθικά ζητήματα της έρευνας που διεξάγεται σε χώρες χαμηλού και μεσαίου εισοδήματος. Από το 1999 διοργανώνει ετήσιες συναντήσεις σε διάφορες περιοχές του κόσμου, δίνοντας έμφαση στην ανταλλαγή εμπειριών μεταξύ ερευνητών, θεσμών και κοινοτήτων, καθώς και στη δημιουργία νέων δικτύων διαπολιτισμικής συνεργασίας.
- **29th Annual Conference on Bioethics — “Cases That Haunt Us”**, 8 Νοεμβρίου 2025, Ann Arbor, Michigan, ΗΠΑ ([σύνδεσμος](#)).
Η 29^η Ετήσια Διάσκεψη για τη Βιοηθική εστιάζει σε “υποθέσεις που μας στοιχειώνουν” – ιατρικά και ηθικά διλήμματα που άφησαν ανεξίτηλο αποτύπωμα στη σκέψη των επαγγελματιών υγείας. Μέσα από παρουσιάσεις πραγματικών περιστατικών, συζητήσεις στρογγυλής τράπεζας και διαδραστικά εργαστήρια, οι συμμετέχοντες διερευνούν πώς τα δύσκολα ή τραυματικά κλινικά περιστατικά επηρεάζουν τις αποφάσεις, την ενσυναίσθηση και την επαγγελματική αξιοπιστία. Το συνέδριο συνδυάζει ανάλυση περιπτώσεων, κλινική ηθική, πολιτική υγείας και εκπαίδευση στην ιατρική δεοντολογία, προσφέροντας ένα forum στοχασμού και ανταλλαγής εμπειριών.

- **17th World Conference on Bioethics, Medical Ethics and Health Law, 24-26 Νοεμβρίου 2025, Λιουμπλιάνα, Σλοβενία ([σύνδεσμος](#))**

Το World Conference on Bioethics, Medical Ethics and Health Law (WCBMEHL) θα φιλοξενηθεί στη Λιουμπλιάνα από τις 24 έως τις 26 Νοεμβρίου 2025, προσφέροντας ένα διεθνές βήμα διαλόγου πάνω σε περισσότερα από 60 θέματα που καλύπτουν τη βιοηθική, την ιατρική ηθική, το δίκαιο της υγείας και σύγχρονες προκλήσεις όπως η τεχνητή νοημοσύνη, η επιστημονική ακεραιότητα και η προστασία του περιβάλλοντος. Το συνέδριο διοργανώνεται από το International Chair in Bioethics, το οποίο αριθμεί πλέον 250 παραρτήματα σε πέντε ηπείρους και συνεργάζεται στενά με τον Παγκόσμιο Ιατρικό Σύλλογο (WMA) και την Παγκόσμια Ομοσπονδία Φοιτητών Ιατρικής (IFMSA).

Βρείτε μας στο διαδίκτυο

Εθνική Επιτροπή Βιοηθικής & Τεχνοηθικής

Νεοφύτου Βάμβα 6, Τ.Κ. 10674, Αθήνα

Τηλ: + 30 210 88 47 700

Email: secretariat@bioethics.gr

Μπορείτε να [απεγγραφείτε](#) από την [λίστα παραληπτών](#) [εδώ](#).

Για την Πολιτική Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων και Απορρήτου πατήστε [εδώ](#).

Για να προωθήσετε αυτό το μήνυμα, μην χρησιμοποιήσετε το κουμπί προώθησης της εφαρμογής email σας, γιατί αυτό το μήνυμα δημιουργήθηκε ειδικά για εσάς. Αντίθετα, χρησιμοποιήστε τη [σελίδα προώθησης](#) στο σύστημα ενημερωτικών δελτίων μας.

Για να αλλάξετε τα στοιχεία σας και να επιλέξετε σε ποιες λίστες θα εγγραφείτε, επισκεφτείτε την προσωπική σας [σελίδα προτιμήσεων](#).